

Federatie voor Begrafenisinstellingen zonder winstoogmerk

Nieuwsbrief FKB

COLOFON

Deze Nieuwsbrief is het digitale informatieblad van de FKB. De FKB wil de belangen behartigen van uitvaartverenigingen.

Info: <http://www.f-k-b.nl>

Wilt u de Nieuwsbrief ontvangen?
Aanmelden via www.f-k-b.nl

Secretariaat van de FKB
mw. G.W. Nijland-Wevers
Telefoon: 0546-577981
E-mail: secretaris@f-k-b.nl

Heeft u informatie die geschikt is voor deze Nieuwsbrief?

Mail die dan naar:
secretaris@f-k-b.nl

FKB

een levende vereniging
rondom de dood

Camino

Leven is op weg zijn,
bergen beklimmen, waden door rivieren
bloemen plukken bij maanlicht,
dwalen door eenzaamheden en woestijnen,
een kaars branden tegen de storm,
op-lopen met anderen of hen dragen,
brood delen en vieren in de nacht.

Leven is pelgrimeren,
een tijdlang werken aan de weg,
een brug bouwen over zwart water,
rovers verjagen en duivels,
waken en bidden met zieken,
doden begraven bij de kapel.

Nooit raken pelgrims thuis:
'vreemdelingen' vestigen niet.
Wanneer zij eindelijk aankomen,
weten ze wat ze vermoeden:
de weg is het doel.

(bron: onbekend)
Ik wens u veel leesplezier.

Afke den Hollander

In deze nieuwsbrief o.a.

- * Afstand houden lukt niet
- * Door corona zijn uitvaarten minder massaal
- * Tilburgse stichting vecht voor behoud grafmonumenten
- * Uitvaartverzorgers over bizarre drukte tijdens coronapiek
- * Vrijwilligers spreken tijdens uitvaartdiensten
- * Vandaag gecremeerd, morgen de uitvaart in de kantine
- * Meer dan een half miljoen subsidie voor Museum

Bijzonder blijft het ...

Zo hoor ik dagelijks. Bijzonder, bizar, heel onzeker, wat brengt de toekomst, komen we er nog ooit vanaf? Ook waarneembaar dat noodgedwongen toch wordt getracht er het beste van te maken. Afstand houden en handen schoon houden wordt steeds meer een automatisme. Activiteiten worden weer meer en meer opgestart waarbij het dan natuurlijk wel altijd is in corona-modus.

Zo ook het weer openstellen van de kledingwinkel waarbij maximaal 6 mensen tegelijk worden toegelaten en de loopwijze is vastgelegd. Bijzondere gewaarwording. Daarnaast en nog veel belangrijker de gelegenheid voor de mensen om elkaar te ontmoeten in onze ontmoetingsruimte. Kopje koffie, thee, en gezellig met elkaar praten. Ook de sjoelbak komt weer tevoorschijn. Grote behoefte bij de mensen aan die contacten!!

Zo ook de weer opgestarte kerkdiensten. Ook heel apart en bijzonder! Stoelen uit elkaar op afstand van elkaar. Niet zingen, althans de eerste weken, nu weer wel mogelijk omdat ventilatie uitstekend is en aantal mensen toch enigszins beperkt. Ook hier de grote behoefte aan de ontmoeting met elkaar.

Zo ook dan toch de planning van de Ledenvergadering FKB, eerst bezien of het mogelijk is met verwachte aantallen en mogelijke ruimtes. Dat kan, we hebben het gepland en de eerste deelnemers hebben zich aangemeld. Fijn!

Zo ook blijft het goed om toch zeer regelmatig even de benen in beweging te brengen en wat door de mooie natuur rondom ons te struinen. Vanmorgen nog in stevige wind en met regen dus lekker nat maar ook lekker op gang gekomen.

Mijn gedachtekrinkel?

Gedachten gaan weer uit naar bestuurders van de verenigingen. Die ook in tijden die bijzonder zijn en die bizar zijn toch proberen de vereniging op goede wijze door te laten draaien. Fijn dat er nog zovelen zijn die dit geheel vrijwillig en onbaatzuchtig doen voor hun leden, voor de medemens.

Meer samen, samen meer!

(J.J. den Hollander – Voorzitter FKB – Illikhoven, 26 augustus 2020).

Afstand houden lukt niet; de mens is bang alleen te staan

We weten waarom men zich niet meer aan de regels houdt: de verkeerden sterven. Ouderen gaan dood, jongeren blijven leven.

Net de natuur. Dus gewoon. Niets aan te doen. Pech voor de bejaarden.

Nu ken ik toevallig een paar leeftijdgenoten die ook hoogopgeleid zijn in het dom zijn als het achtereind van een varken.

“Kijk, en dit zijn de foto’s van ons 40-jarig huwelijk.”

Ik krijg een iPad in mijn handen gedrukt.

Plaatjes van allemaal netjes opgedirkte aardappelzakken van boven de zestig, gezellig koutend met well-to-do jongelui. Hier en daar een vertederend kleinkind, aangekleed als een veel te zoet taartje.

“Ik zie niemand die zich aan de anderhalve meter....”

“Hè, begin jij nu ook al? Doe niet zo raar zeg!”

“Oké.”

Ik pauzeer even en dan: “Wat moet ik zeggen?”

“Wat bedoel je met: wat moet ik zeggen?”

“Wat moet ik zeggen op jullie begrafenis of crematie?”

“Wat flauw, Theodor... Wat flauw.”

Ik meen enige angst in ‘flauw’ te horen, maar die vervliegt meteen als een uitgeblazen rookwolk, want – inderdaad – vieze sigaretten opsteken doet ze ook nog steeds.

Voor sommigen lijkt het kweken van comorbiditeit een hobby.

Mijn pastorale zorg heb ik verleend, dus ik buig me weer over de foto’s en stel geïnteresseerde vragen over het feest waar ik niet kon zijn. Maar als ik vraag of Marjan en Robert er ook waren, hoor ik: “O...Nou, Robert is dus... corona. En Marjan heeft het ook gehad, maar die was alleen doodmoe. Al in april.”

“En waar hebben ze het opgelopen?”

“Dat weet ik toch niet! Dat ga ik ook niet vragen.”

Ze scharrelt wat op haar bureau en haalt de overlijdenskaart van Robert tevoorschijn.

Met geen woord wordt er gerept over corona. Wel een paar regels van The Beatles uit het lied In my life: ‘But of all these friends and lovers/ There is no one compares with you/ And these memories lose their meaning/ When I think of love as something new’

Ik sta op.

“Ga je nu al weg, Theodor?”

Ik wil weer een preek houden, maar glimlach. Als ik dominee zou zijn geworden, waren hel en verdoemenis mijn onderwerp en zouden de woorden brandend uit mijn mond zijn gekomen.

“Pas je goed op jezelf?”

“Ja,” zegt ze.

Het heeft totaal geen zin.

Afstand houden lukt niet; de mens is bang alleen te staan.

Bron: Het Parool, Theodor Hollman, 18-08-2020, Sjaak

De begraafplaats ligt er keurig bij dankzij deze vrijwilligers

GELSELAAR - Het gras maaien, onkruid wieden en de graven netjes houden. De begraafplaats van Gelselaar ligt er keurig bij. Dat is niet zomaar. Een groep inwoners zorgt er elke week voor dat alles piekfijn blijft, en dat doen ze vrijwillig.

“We doen het met plezier”, vertelt één van de vrijwilligers in Zomer in Gelderland. “Elke week, vrijwillig. Als je niet kan, dan kan je niet.” Daan Uenk is één de oprichters van de Werkgroep Begraafplaats Gelselaar. “In 2010 was het onderhoud superslecht. Het onkruid stond hoog in de paden.”

Daarom besloot hij samen met een paar anderen om er iets aan te doen. “We gingen een klusochtend organiseren. Toen zeiden een paar mannen dat ze wel tijd hadden om vaker te komen. Zo is het ontstaan.”

De werkgroep krijgt geld van de gemeente voor de benodigde middelen. “Het is geld wat normaal voor het onderhoud was, maar nu doen wij het. Ze komen nog wel eens kijken of alles goed gaat, maar dat is het”, aldus een vrijwilliger.

De begraafplaats is ruim honderd jaar oud. “Begin vorige eeuw zijn hier de eerste mensen begraven”, vertelt Uenk. Daardoor staan er ook oude grafstenen. Soms in slechte staat. “Dan krijg je de discussie wat je daarmee moet. We knappen ze niet zelf op, maar laten ze netjes staan.”

‘Je moet door’

Daan Uenk komt niet zomaar op de begraafplaats. Naast dat zijn vader er begraven ligt, heeft zijn vrouw ook een plekje op de begraafplaats. In 1997, 23 jaar geleden, overleed ze. Hun kinderen waren destijds 13 en 15 jaar. “Dat was wel heel moeilijk. Maar met twee jonge kinderen moet je door.”

Op de begraafplaats wordt jaarlijks een herdenkingsbijeenkomst georganiseerd voor alle overledenen. De bijeenkomst heet ‘Efkes stille staan bie’. “Iedereen kan komen, ook van buiten het dorp.” Mensen dragen gedichten voor, zo ook Daan. “Gewoon een mooi gedicht”, zegt hij.

Bron: Omroep Gelderland, 24-08-2020, Sjaak.

Door corona zijn uitvaarten minder massaal en misschien blijft dat wel zo: ‘Veel intenser’

Door de maatregelen tegen het coronavirus zien uitvaarten er anders uit dan voorheen. Zeker in de beginperiode, toen er maar 30 mensen bij een ceremonie aanwezig mochten zijn. De kans is groot dat dat ook na corona zo blijft, blijkt uit een rondgang van Omroep Brabant langs uitvaartverzorgers.

“Wat ik zo bijzonder vind: de erehaag is weer terug”, vertelt Naomi Samson van uitvaartverzorgster Monuta. “Dat is eigenlijk een oud gebruik, maar door de afstandsregels door corona is het weer helemaal terug.” En ze is niet de enige die ook positieve gevolgen ziet van de maatregelen.

“Wij Nederlanders slikken alles in, dan vinden we onszelf flink.”

“Ik zie nu al dat mensen het liever klein houden. Er mogen al weer meer mensen komen, maar families kiezen zelf voor een beperkt gezelschap”, vertelt Ton Claassen van Claassen Uitvaartzorg in Veghel. Met zijn centrum zat hij midden in de coronabrandhaard. Hij is niet de enige die denkt dat uitvaarten in de toekomst minder massaal zullen zijn.

Stefani de Bie van Hommage Uitvaarten in Eindhoven: “Met honderd man in de zaal zijn de nabestaanden vaak bezig met zaken als: ziet het er wel goed uit, wie is er wel, wie is er niet, emoties worden moeilijker getoond. Wij Nederlanders slikken alles in, dan vinden we onszelf flink. Maar bij die kleine uitvaarten was het anders. Er werd wat afgehuild!”

“Moet het allemaal zo groot en bombastisch omdat men dat verwacht?”

Het ‘nieuwe normaal’ kan ook voor nieuwe ideeën zorgen, merkte Martin Horst van Van der Stappen Uitvaartverzorging uit Eindhoven. “Nabestaanden werden gedwongen om anders naar een uitvaart te kijken, daarom zijn ze dichter bij zichzelf gebleven. Ik had een familie waarbij men zei: ‘Het liefst zou hij nog even thuis geweest zijn’, uiteindelijk hebben we de uitvaart gewoon thuis gedaan. Dat kan altijd, maar daar waren de nabestaanden anders nooit op gekomen. Dan hadden we met z’n allen weer in een aula gezeten.”

Stefani de Bie weet het bijna zeker: dit blijft. “Ik denk dat er een trend gaat ontstaan. Hou het klein, denk goed na. Moet het allemaal zo groot en bombastisch omdat men dat verwacht?” Ton Claassen ziet ook een toekomst voor technische hulpmiddelen. “De livestream is door corona ook opeens vlot doorontwikkeld, die gaat niet meer weg, dat weet ik zeker.”

“Naderhand hoorden we terug dat mensen het veel intenser hadden beleefd.”

En dat terwijl er in het begin van de crisis vaak gezegd werd: nu een kleine uitvaart en later, als het weer mag, een grote herdenkingsdienst. Tom van Dijk van Monuta in Tilburg denkt er anders over: “Ik geloof niet dat dat nog gaat gebeuren. Zo werkt het rouwproces niet, mensen hebben een mooie dienst gehad en gaan verder met hun leven.”

Al met al hebben de beperkende maatregelen misschien wel beter uitgepakt dan verwacht. Van Dijk: “Toen er nog maar dertig mensen konden komen hoorden we van nabestaanden ‘Jeetje nog maar dertig, hoe gaan we dat doen’, maar naderhand hoorden we terug dat mensen het veel intenser hadden beleefd. De focus ligt op het afscheid zelf en minder op het hele rambam er omheen. Gisteren had ik al een uitvaart met alleen een gezin, zes mensen. Dat was een bewuste keuze.”

Bron: Omroep Brabant, 30-07-2020, Sjaak.

Zuid-Holland: een derde volgde via livestream afscheid van bekende in coronacrisis

Meer dan een derde van de mensen in Zuid-Holland die een bekende tijdens de coronacrisis verloor heeft via livestream het afscheid gevolgd omdat ze in persoon geen afscheid konden nemen. In Zuid-Holland zijn tijdens de coronacrisis de meeste mensen overleden, namelijk meer dan elf duizend*. Van de nabestaanden die een uitvaart hebben moeten regelen in de regio heeft 72% toch een goed gevoel overgehouden aan het afscheid ondanks de geldende maatregelen. Dit en meer blijkt uit een onderzoek van uitvaartverzorger en -verzekeraar Monuta naar de beleving van uitvaarten tijdens de coronacrisis.

“Iedereen moet afscheid kunnen nemen met een goed gevoel, ook nu. Onze medewerkers hebben er alles

aan gedaan om nabestaanden en hun gasten zo goed mogelijk tot steun te zijn. Vooral in het begin van de coronacrisis toen de richtlijnen vaak wijzigden hebben mensen het moeilijk gehad. Veel uitvaarten verliepen anders en soms niet volgens de uitvaartwensen door de maatregelen die golden. Afscheid nemen kunnen we maar één keer doen en dan wil iedereen voor wie de overledene dierbaar is afscheid nemen. Door de mogelijkheden die werden geboden, zoals een livestream, konden mensen op afstand toch uitvaarten bijwonen,” zegt Yolanda Wouters van Monuta.

Afscheid op afstand

Een derde van de Nederlanders is geconfronteerd met een verlies in coronatijd waarvan de helft ongewenst de uitvaart niet persoonlijk kon bijwonen. In Zuid-Holland was het voor twee derde van de mensen niet mogelijk om in person afscheid te nemen. Van hen heeft 35% via video of audio livestream de afscheidsdienst meegemaakt. De laatste groet werd meestal gebracht in de vorm van een erehaag (29%), een walk through (16%) en drive through condolence (6%). Het op afstand bijwonen van de uitvaart wordt door de respondenten als onpersoonlijk beschreven, maar degenen die hiervan gebruikmaakten vonden het toch fijn dat het kon. De erehaag en livestream zijn twee alternatieven die mensen waarderen en graag behouden, ook in de toekomst.

Persoonlijk steunen

Opvallend in Zuid-Holland is dat 1 op de vijf mensen die een bekende verloor en niet in persoon afscheid kon nemen geen steun hebben betuigd aan de nabestaanden. De helft stuurde een kaart of brief. Voor nabestaanden is steun van groot belang. Vooral in een tijd waarin de uitvaart noodgedwongen beperkt werd tot maximaal 30 personen is steun op afstand zeer gewenst.

Heeft u op een andere manier persoonlijk uw steun overgebracht aan de nabestaanden?

(meerdere antwoorden mogelijk)	Percentage
Ja, kaartje / brief gestuurd	50%
Ja, via social media	11%
Ja, via email	4%
Ja, via Whatsapp of sms	9%
Ja, telefonisch	16%
Ja, condolence bezoek aan nabestaande(n)	11%
Nee	20%

Bron: De Gouda.nl, 04-08-2020, Sjaak.

Meer dan een half miljoen subsidie voor Museum Tot Zover

AFK stimuleert innovatief museum in 'dode hoek' van Amsterdam Oost

4 augustus 2020

Nederlands Uitvaart Museum Tot Zover is ook in 2021-24 opgenomen in het Amsterdamse Kunstenplan. Het museum over de dood ontvangt in deze periode jaarlijks € 135.000 aan subsidie voor artistieke activiteiten, het aantrekken van meer bezoekers en verdere aandacht voor diversiteit en inclusie.

Nederlands
Uitvaart Museum

tot ZOVER

Er heerst een uitgelaten sfeer in het kleine museum op begraafplaats De Nieuwe Ooster. Zeker in tijden van corona-onzekerheid is deze erkenning van het AFK een belangrijke steun in de rug. In het subsidiebesluit wordt het museum geloofd omdat deze de zwaarte van de thematiek draaglijk weet te houden door dit te verbinden aan het leven en de liefde. De beoordelingscommissie vindt dat het museum er steeds opnieuw in slaagt "om de dood te belichten op een manier die ontroert, relateert, confronteert en aan het denken zet."

Ambitieuze plannen

De commissie roemt ook de structurele aandacht voor culturele diversiteit van het museum. Zo werkt het museum samen met gastcurator Richard Kofi aan een innovatieve tentoonstelling over de huidige Afro-Surinaamse verhouding tot de dood. Daarnaast werkt het museum hard aan het verder online openbaar brengen van haar collectie, ook in het Engels. De ontwikkeling als kenniscentrum zet zich bovendien voort, met een breed scala aan lezingen, workshops, symposia en andere events.

Belang voor de stad

De commissie is ook positief over de verbinding van het museum met de stad. Tot Zover geeft reuring aan het wat stillere deel van Amsterdam Oost en biedt culturele diepgang aan bezoekers van begraafplaats De Nieuwe Ooster. Directeur Guus Sluiter is opgelucht door de voorzetting van de gemeentelijke subsidie: "Dit is altijd een waanzinnig spannend moment. Fijn dat er ruimte is voor plekken zoals wij die een moeilijk bespreekbaar onderwerp creatief aanvliepen. Bezoek aan Tot Zover heeft een hoge impact op bezoekers, ook dat wordt gewaardeerd." Toch heeft Sluiter een dubbel gevoel. "Je ziet dat te weinig budget is voor cultuur, waardoor geweldige instellingen nu zonder subsidie zitten. Wij voelen erg met hun mee."

Nu te zien in Museum Tot Zover

Naast de vaste presentatie is nu de expositie Eat Love Die te bezichtigen op vrijdagen, zaterdagen en zondagen. Deze ontroerende tentoonstelling door Roos van Geffen over vergankelijkheid, sensualiteit & de dood is ook online te bekijken: op de website van Tot Zover staat een gratis virtual tour waarin je over de begraafplaats en door het museum wandelt.

Kijk voor uitgebreide informatie over het thema uitvaart in Amsterdam op

www.begrafenis-amsterdam.nl.

Steeds meer crematies omdat de begraafkosten duurder en duurder worden

EDE - Begraafplaatsen in de Vallei lopen leeg en crematoria stromen vol: omdat begraven zo duur is, kiezen steeds meer mensen er voor om gecremeerd te worden.

Doordat er meer crematies zijn en minder begrafenissen, ontstaan er meer leegstaande plekken op begraafplaatsen. En dat kost geld, vertelt Dineke de Ruiter van Uitvaartzorg de Ruiter in Ede. „Doordat er minder vraag is naar begraafplaatsen, heeft de gemeente Ede de onderhoudskosten van 1600 euro voor een graf dan ook verplicht. Want hoe minder mensen er worden begraven, hoe minder de gemeente er aan kan verdienen.”

Onderhoud

Omdat graven steeds duurder worden, kiezen mensen ook weer sneller voor een crematie, vertelt ze: „Mensen willen minder vaak betalen voor een graf dat in vergelijking met een crematie veel prijziger is en dat vervolgens ook nog eens veel onderhoud vereist.”

Daarnaast koop je een graf altijd voor een periode van 20 of 30 jaar. „Vervolgens moeten nabestaanden de grafrechten tot in den treuren elke 10 jaar aankopen. Terwijl je met een crematie in één keer van alle zorgen en kosten af bent.”

Geen gedoe met een natuurbegraafplaats

Volgens De Ruiter is ook het onderhoudswerk van een graf voor veel mensen een heikel punt. „Natuurbegraafplaatsen nemen namelijk wél toe in populariteit. Je koopt dan een stuk grond bij bijvoorbeeld de Koningsakker of de Heidepol in Arnhem, waar je voor altijd recht op hebt. Geen gedoe met het verlengen van grafrechten dus.”

Indicatie: huizenprijzen

Hoewel Ede aan de prijs is geraakt, liggen de begraaf- en cremeertarieven in de Randstad een stuk hoger. „Als de huizenprijzen hoger liggen, zijn de begraaf- en crematiekosten dat evengoed. Je bent bijvoorbeeld goedkoper uit als je je in Drenthe laat begraven dan in Blaricum of Amsterdam. Simpelweg omdat de grondprijs duurder is; bij leven of dood”, zegt De Ruiter.

Monopoliepositie in de Vallei

Ondertussen worden in de provincie veel crematoria bijgebouwd om aan de toenemende vraag te kunnen voldoen. In Heteren, Doetinchem en Nijmegen werden nieuwe crematoria gebouwd.

Ede, Wageningen en Veenendaal moeten voorlopig nog zaken blijven doen met Crematorium Yardenhuis. De Ruiter: „Zij hebben vooralsnog een monopoliepositie doordat ze de enige zijn in de regio. Maar ik vraag mij af hoe lang dat zal duren.”

Het Crematorium Ede beaamt dat er de afgelopen jaren in de regio sprake is van een stijging betreft het aantal crematies. „We hebben het altijd al druk.”

Zo veel betaal je voor een graf of crematie

Ede: 3500 euro plus 1600 euro servicekosten (eenpersoonsgraf)

Crematie: Tussen de 1400 en 2100 euro (inclusief dienst en koffiekamer)

Natuurbegraafplaats: 4250 euro plus 550 euro begraafkosten.

Bron: De Gelderlander, 18-08-2020, Sjaak.

Tilburgse stichting vecht voor behoud grafmonumenten: 'Geschiedenis van de stad mag niet verloren gaan'

TILBURG - Tal van historische grafmonumenten op Tilburgse begraafplaatsen zijn door verloedering of vernieling in verval geraakt. De nieuwe stichting Funerair Erfgoed Tilburg (SFET) zet zich in om deze graven op te knappen en te onderhouden. 'We willen de geschiedenis van de stad niet verloren laten gaan.'

Grafzerken zijn gescheurd of omgevallen, de glas-in-loodramen van een grafkapel zijn eruit gewaaid en vlakbij het graf van Marietje Kessels wacht een van zijn graf gevallen engel al tijden op een restauratie. Op 't Heike aan de Bredaseweg, de oudste begraafplaats van Tilburg, zijn veel monumentale graven van voormalige textielfabrikanten terug te vinden. En die liggen er lang niet allemaal even goed bij.

Steeds verder in verval

De initiatiefnemers van de nieuwe stichting zagen met lede ogen aan hoe tal van historische graven steeds verder vervallen omdat ze niet langer worden onderhouden door nabestaanden. SFET is een particulier initiatief van een aantal betrokken Tilburgers, onder wie Helma Horvers van parochie De Goede Herder.

Deze gevallen engel wacht al tijden op een restauratie

Op de begraafplaats 't Heike aan de Bredaseweg. Een glas-in-loodraam is kapot.

Beschermen

„De stichting is opgericht om dit soort graven te inventariseren en beschermen”, vertelt Horvers. „Het gaat ons niet alleen om de (rijks) monumenten maar ook om graven met historische waarde, bijvoorbeeld van oud-burgemeester of schrijvers.” SFET werd al in 2018 statutair opgericht, maar begon in 2019 met het inventariseren van belangrijke graven, totdat alles vanwege de coronacrisis wat stil kwam

te liggen. „Na de zomer willen we het weer oppakken”, zegt Horvers. „Dan zullen we ook gaan zoeken naar mogelijke sponsors en donateurs.” De stichting zoekt ook vrijwilligers om graven te onderhouden.

De gemeente Tilburg laat via een woordvoerder weten het particulier initiatief van harte toe te juichen. „We hebben inmiddels met mensen van de stichting gesproken en hen voorzien van nuttige informatie voor hun plan van aanpak. We hebben bijvoorbeeld advies gegeven over mogelijke fondsen. Ook hebben we regels wat verruimd zodat de stichting aanspraak kan aanvragen op monumentale graven.”

Als een graf honderd jaar oud is, zijn er soms wel honderden nabestaanden. Dat maakt het juridisch soms heel ingewikkeld.

woordvoerder van de gemeente Tilburg

Want wie er verantwoordelijk is voor dergelijke graven is nog een complexe vraag, zo laat de woordvoerder weten. „Primair zijn nabestaanden verantwoordelijk voor onderhoud. Zij moeten ook toestemming geven. Maar als een graf honderd jaar oud is, zijn er soms wel honderden nabestaanden. Dat maakt het juridisch soms heel ingewikkeld.”

Maar grafrechten kunnen ook verlopen en als er dan geen nabestaanden zijn, is de eigenaar van de begraafplaats verantwoordelijk voor het onderhoud. In de meeste gevallen dus de parochie. Volgens de gemeentewoordvoerder is het onderhoud van historische graven een speerpunt in de ‘routekaart Erfgoed, dat het college ergens in het komende half jaar aan de raad zal voorleggen.

Horvers benadrukt dat de stichting zich richt op alle begraafplaatsen binnen de gemeente, dus ook in Udenhout en Berkel-Enschot.

Nieuw urnenveld voor ‘t Heike

Op begraafplaats ‘t Heike aan de Bredaseweg heeft parochie De Goede Herder een nieuw urnenveld aangelegd. Daar kunnen zo’n honderd urnen begraven worden. Helma Horvers van de parochie: „Het urnenveld aan de kant van de Noordhoekring was vol. Daarom hebben we nu langs de Wilgenstraat een nieuw veld aangelegd.”

Een urnenveld dus, en geen muur waarin de urnen kunnen worden bijgeplaatst, zoals je vaker ziet. „Dat is een bewuste keuze geweest”, aldus Horvers. „’t Heike is toch een begraafplaats. Vandaar een urnenveld waar urnen begraven kunnen worden.”

Op de oudste begraafplaats van de stad worden momenteel ook nieuwe wandelpaden aangelegd. „De begraafplaats wordt vaak bezocht door mensen die slecht ter been zijn of met rollators of scootmobiel. Maar de onverharde paden konden in de winter wel eens slecht toegankelijk worden. We merkten dat bezoekers dan liever thuisbleven. Met de nieuwe paden, kunnen mensen het hele jaar door op een veilige manier de begraafplaats bezoeken.”

Bron: BD.nl, 09-08-2020, Sjaak.

Uitspraak ombudsman: Sommenverzekering

24 augustus 2020

De Ombudsman voor de uitvaart heeft een nieuwe uitspraak gepubliceerd. De zaak heeft betrekking op een (oude) sommenverzekering van de AVVL.

Onderwerp van het geschil:

Klager is van mening dat de uitvaartonderneming ten onrechte voetstoots heeft aangenomen dat er sprake was van een sommenverzekering in de relatie van de overledene als verzekeringnemer en de verzekerde.

Naar het oordeel van Klager had de uitvaartonderneming nader onderzoek moeten instellen naar de positie van houders van een toenmalig AVVL-lidmaatschapsbewijs. Volgens Klager had de verzekerde nog altijd aanspraak op rechten, voortvloeiende uit dat AVVL-lidmaatschapsbewijs. Klager is van oordeel dat het voor de uitvaartonderneming duidelijk moest zijn dat er in 2007 een geschil speelde tussen enerzijds Y en anderzijds haar verzekerden over een eenzijdige wijziging door Y van een zgn. naturapolis.

Dat had volgens Klager aanleiding voor de uitvaartonderneming moeten zijn om nader onderzoek in te stellen.

Nu een dergelijk onderzoek niet heeft plaatsgevonden heeft de uitvaartonderneming naar het oordeel van Klager onvoldoende invulling gegeven aan de specifieke eisen die de branche stelt.

Niet wordt vermeld welke eisen dat concreet betreft.

Uitspraak

De ombudsman overweegt het volgende:

Voor wat betreft het onderdeel van de klacht van Klager dat het voor haar niet duidelijk was dat zij de uitvaartonderneming als uitvaartondernemer inschakelde in plaats van Y, ben ik van oordeel dat het de uitvaartonderneming niet kan worden tegengeworpen dat er bij Klager onduidelijkheid op dit onderdeel is ingetreden. X was immers de vaste uitvaartbegeleider bij de uitvaartonderneming en het feit dat specifiek voor X als uitvaartbegeleider werd gekozen rechtvaardigt het standpunt van de uitvaartonderneming dat daarmee de opdracht van de uitvaart aan de uitvaartonderneming was gegeven.

Voor wat betreft het standpunt van Klager dat het voor de uitvaartonderneming, als kenner van de uitvaartbranche, duidelijk geweest moet zijn dat nog altijd de naturapolis van AVVL geldend was, merk ik op dat de uitvaartonderneming, door Klager onweersproken, heeft gesteld dat de in de pers ontstane ophef over de wijziging van de polis door Y in 2007 heeft plaatsgevonden, terwijl de aan haar aangereikte polis van 2008 dateert. De uitvaartonderneming heeft voorts onweersproken gesteld dat de Consumentenbond destijds heeft geadviseerd aan haar leden om bezwaar te maken tegen die omzetting door Y. Kennelijk heeft de erflater zelf geen bezwaar tegen die omzetting aangetekend, getuige het feit dat er in 2008 een

polis met een sommenverzekering was opgesteld.

Ook het feit dat Klager in eerste instantie een klacht tegen Y heeft ingediend en een geldelijke vergoeding heeft gevraagd, leidt tot de conclusie dat – mocht er alsnog sprake zijn geweest van een AVVL-naturapolis – de uitvaartonderneming daarvoor niet aansprakelijk is te stellen. de uitvaartonderneming mocht vertrouwen op de informatie die een professionele partij aan haar verstrekte. Indien die professionele partij (Y) onjuiste informatie heeft verschaft aan de uitvaartonderneming, dan ligt het op de weg van Klager om Y daarop aan te spreken, hetgeen zij feitelijk ook heeft gedaan.

Gezien het vorenstaande ben ik dan ook van oordeel dat aan de uitvaartonderneming geen verwijt gemaakt kan worden met betrekking tot haar informatieplicht ten opzichte van Klager.

Beslissing van de ombudsman

De ombudsman oordeelt de klacht van Klager – onzorgvuldige informatieverstrekking – ongegrond.

Uitvaartverzorgers over bizarre drukte tijdens coronapieken: 'Het leek wel een slechte film'

30 juli om 12:05 • Aangepast 6 augustus om 15:14

Italiaanse toestanden met opgestapelde lichamen hadden we hier niet, maar schrijnend was de situatie

zeker. Dik drie maanden na de coronapiek in onze provincie blikken uitvaartverzorgers terug op een heftige, drukke periode. "Iemand van het crematorium zei: 'Familieleden moeten hier absoluut niet komen, die moeten hier echt niet zijn'. Dat was zo pijnlijk."

Op 7 april overleden er in Brabant 234 mensen waarvan bekend was dat ze corona hadden. Tel daar de mensen die niet getest zijn bij op en je weet wat een enorme druk er in deze periode op de uitvaartsector lag. Omroep Brabant sprak meerdere uitvaartverzorgers en blikte terug op deze bizarre periode.

'Brancard met overledene naast de deur'

Begin april was het zo druk in de uitvaartcentra dat er vaak niet meteen een plekje voor een overledene gevonden kon worden. Een vrouw vertelde destijds dat haar oom zelfs korte tijd 'kwijt' was, niemand wist in welk centrum hij lag.

Martin Horst van Van der Stappen Uitvaartverzorging uit Eindhoven herkent dat. "Het was bizar. Uitvaartcentra die gewoon vol liggen. Overledenen die naar een andere plek gebracht moeten worden omdat er in de buurt geen plek is." Van zijn collega's hoorde hij alle verhalen. "Dat je bij een uitvaartcentrum komt en het idee hebt dat je in een hele slechte film terecht bent gekomen."

In die 'slechte film' zagen Martin en zijn collega's bijvoorbeeld hoe crematoria worstelden met de beperkte ruimte. "Je komt bij een crematorium binnen en dan staat er een brancard met iemand er op, direct naast een deur. Die zou daar normaal nooit staan, maar ze moeten zo schipperen met ruimte. Ze wisten bij God niet meer waar ze een overledene moesten laten om het toch nog respectvol te houden." Dit alles is overigens totaal geen verwijt, zegt Martin. "Je voelde de machteloosheid bij de medewerkers, niemand wilde dit."

Fabriek met overledenen

Stefani de Bie van Hommage Uitvaarten, ook in Eindhoven, heeft soortgelijke ervaringen. "Ik doe de ceremonie in mijn eigen centrum, daarna gaat de overledene naar een crematorium. Ik bel dan vaak even om te vragen of ze klaar zijn om de familie te begeleiden naar de ovenruimte." Vaak was dat geen probleem, maar toen de piek op een hoogtepunt was wel.

"Ik belde een crematorium en ze zeiden: 'Stefani, hoe lang ben jij hier al niet meer geweest? Je hebt geen idee hoe het er hier aan toe gaat, we hebben tenten met koelplaatsen aangebouwd, het is hier kommer en kwel. De rouwauto's rijden af en aan.' Het klonk als een soort fabriek met overledenen."

Dat nabestaanden dat zouden zien was geen goed idee. De Bie: "Ze zeiden tegen me: 'Familieleden moeten hier absoluut niet komen, die moeten hier echt niet zijn.' Dat vond ik zo pijnlijk. Het schijnt bar en boos geweest te zijn."

Zeecontainer als koelcel

Ton Claassen van Claassen Uitvaartzorg is gevestigd in Veghel, midden in de brandhaard van coronabesmettingen. Ook hij had het erg druk, maar geeft aan dat zijn centrum de piek goed heeft doorstaan. "Je moet anticiperen, dat hebben wij ook gedaan."

Dat gebeurde bijvoorbeeld door de koelcapaciteit te vergroten met een koelunit. Claassen: "Een soort zeecontainer, eigenlijk." Het stoorde hem dat dit door de lokale media met foto en al werd uitgelicht: "Die koelcel zorgde er juist voor dat we het prima aankonden. Hadden we dan mensen weg moeten sturen? Er waren hier absoluut geen Amerikaanse toestanden."

Alles is volgens Claassen altijd op een correcte en respectvolle manier verlopen. "Door die container konden we de overloop opvangen. We hadden een grote voortent geplaatst, waar we gemakkelijk in en uit

konden met onze wagentjes, heel correct.” Gelukkig was de tent niet lang nodig: “Hij is alleen maar in noodgevallen gebruikt, uiteindelijk een goeie maand. Vol is hij zelfs nooit geweest. Ik hoop dat we hem nooit meer nodig hebben.”

Bron: Omroep Brabant, 30-07-2020, Sjaak.

Vandaag gecremeerd, morgen de uitvaart in de voetbal-kantine

In het kort:

Het Nederlandse investeringsfonds Keen Venture Partners is een van de geldschieters in online uitvaartbedrijf Farewill.

De Britse start-up wil groot worden in cremieren op afstand.

Een op de tien nieuwe testamenten in het Verenigd Koninkrijk wordt opgesteld door Farewill.

Met de toenemende angst voor een tweede corona-uitbraak, neemt ook de aandacht voor het regelen van de uitvaart toe, is de verwachting van het Nederlandse Keen Venture Partners. De investeerder deed mee aan een recente investering van €20 mln in het Britse uitvaartbedrijf Farewill.

'Iedereen gaat dood en iedereen wordt opgelicht', zo vat de geboren Amerikaanse Brihan Burke van Keen Venture Partners de uitvaartindustrie samen. Technologie wordt nauwelijks toegepast in de sector. 'Daarom vinden we de death start-up space zo boeiend', aldus de investeerder.

Hema-testament

Farewill begon als een online testamentschrijver, vergelijkbaar met het in Nederland nauwelijks aangeslagen Hema-testament. De drie jaar oude start-up is betrokken bij een op de tien nieuwe testamenten in het

Verenigd Koninkrijk. Sindsdien is het werkterrein uitgebreid tot erfbelasting, de afhandeling van donaties aan goede doelen en de minder administratieve kanten van het uitvaartvak, zoals crematies. 'Nog zo'n bedrijfstak die niet vernieuwt', zegt Briehan fel. 'Slecht zittende zwarte pakken en een kwartiertje in de grafkamer, meer is het niet.'

Farewill creëert extra capaciteit voor de crematoria. Familieleden halen op een later moment de as op en kunnen de uitvaart regelen zoals zij dat het liefst doen. In het favoriete restaurant van de overledene, de voetbalkantine of gewoon in de woonkamer. Concurrenten in het domein van direct cremation zijn Pure Cremation en uitvaartbedrijf Co-op.

Oversterfte

'Sinds de Victoriaanse tijd ziet de uitvaart er hetzelfde uit', ervaart Alexander Ribbink, investeringsmanager bij Keen Venture Partners. 'We zijn vergeten dat het ook anders kan.'

Mede geholpen door strenge coronaregels en oversterfte verkoopt cremieren op afstand bovenverwachting goed, vertelt hij over het bedrijf dat £90 voor een basistestament rekent, £595 voor een erfrechtverzicht en £980 voor een crematie.

De prijzen die Farewill en zijn concurrenten rekenen liggen beduidend lager dan het gemiddelde prijskaartje van £9493 voor sterven in het Verenigd Koninkrijk. Dat valt ook de Britse mededingingsautoriteit op. De toezichthouder trok vorig jaar aan de bel. 'De prijzen in de uitvaartsector stijgen zonder enige onderbouwing', schreef ze in het eindrapport over de sector.

Nederlanders wachten af

Met het investeringskapitaal uit onder meer Amsterdam wil Farewill uitwaaiëren naar andere plekken, te beginnen in Engelstalige gebieden.

Een logische eerste stop is expansie naar de Verenigde Staten. Direct na het uitbreken van de coronacrisis ontstond er een run op het online testament. Bedrijven als Gentreo meldten in de eerste weken van corona een stijging van meer dan 100% in het aantal uitgeschreven testaments.

In de VK en de VS mag de animo stijgen, in Nederland is er sinds het uitbreken van de coronacrisis nauwelijks sprake van een stijging van het aantal opgestelde testaments, laat de woordvoerder van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie weten.

Banken

Dat schrikt Ribbink niet af. Hij kijkt al met een schuin oog naar de volgende fase: de lancering van Farewill in Noord-Europa. Ribbink: 'In landen waar men gewend is te cremieren.' Ook richt Farewill zich op de banken. 'Het ontwarren van de financiën is een verlieslatende business voor de bank', zegt Burke. 'Farewill kan daar een rol in spelen.'

De Britse bank NatWest ziet die behoefte ook en lanceerde in juli van dit jaar een digitale service om zijn klanten te helpen bij het onvermijdelijke einde. Van de wijze waarop de uitvaart geregeld moet worden tot financiële planning en van het opstellen van een testament tot het vastleggen van bezittingen.

Bron: FD, 23-08-2020, Sjaak.

Vrijwilligers spreken tijdens uitvaartdiensten als nabestaanden dat niet lukt

Spreken bij een afscheidsceremonie van een geliefde. Voor veel mensen is dat een te hoge drempel. In dat geval kun je de hulp inschakelen van de vrijwilligers van het Humanistische Uitvaartbegeleiding (HUB). Het is niet niks wat er allemaal op je afkomt als een naaste overlijdt. Dat realiseren de vrijwilligers van HUB zich maar al te goed. „Iedere niet praktiserende kerkelijke of iemand die vanuit een niet-kerkelijke grondslag een uitvaartdienst wil, kan bij ons aankloppen”, vertelt Frits van de Kolk uit Hoensbroek. Hij is één van de vijftien Limburgse sprekers van de organisatie die in heel Nederland actief is. „We zijn vrijwillige professionals”, vat hij het kort samen.

Drempel

„Voor veel mensen is spreken op een uitvaart een te hoge drempel. Soms komen de woorden simpelweg niet, anderen kunnen het nog niet aan en sommigen durven het ook niet”, somt de Geleense Sylvie Laumans een paar redenen op. Zij is sinds drie jaar actief voor HUB. „Ik heb het jaar daarvoor eerst de opleiding gedaan.”

Opleiding

Iedere spreker loopt namelijk eerst een traject af alvorens aan de slag te gaan. Niet alleen omdat in korte tijd veel gevraagd wordt, ook vanwege het feit dat ze tijdens de opleiding een beeld moeten krijgen van het takenpakket. „Dat de opleiding ongeveer een jaar duurt is ook omdat het heel serieus genomen moet worden”, vertelt de uit Mheer afkomstige Liesbeth Wierink, voorzitter van de werkgroep HUB. „Er is allereerst een intake, er zijn stagemomenten waarop wordt meegekeken door de stagiair(e) en daarna volgen schrijfstages, cursusdagen, alvorens er een praktijkstage en een maidenspeech moet worden gehouden.” Eenmaal aan de slag is het een dankbare taak weet Laumans. „Wij zijn enerzijds blij dat we iets voor de nabestaanden kunnen doen en daar krijgen we regelmatig een compliment voor. Daarnaast is het ook voor mijn persoonlijke ontwikkeling goed geweest.”

Gesprek

Als voorbereiding op hun taak als spreker bij een uitvaart gaan ze in gesprek met nabestaanden. „Het gaat ons om de mens en het leven van de persoon. Daar willen we een verdieping aan geven. Vaak vertelt familie honderduit over iemand, soms moeten we specifieke vragen stellen. Het gaat er om dat we achterhalen hoe de overledene heeft geleefd en wat belangrijk was”, vertelt Van de Kolk.

Corona

Zijn vrouw Elly Reumkens is ook actief voor HUB. Zij merkt dat er sinds de corona-uitbraak minder vraag is naar sprekers. „Dat komt vermoedelijk doordat er nu minder mensen bij een uitvaart aanwezig mogen zijn. Wellicht is de drempel om te spreken voor de betrokkenen dan minder groot.”

Ondanks dat alle sprekers op vrijwillige basis actief zijn, moet er voor de inzet wel betaald worden. „Dat geld wordt besteed aan de opleidingen”, vertelt Wierink. „Ik wil er overigens aan toevoegen dat mensen ook bij leven onze hulp kunnen inschakelen. Dat gebeurt regelmatig. Zo kunnen ze hun eigen afscheid registreren.”

Bron: De Limburger, 11-08-2020, Sjaak.

Uw FKB-samenwerkingspartner

Twenthe is

- meer dan 75 jaar een zelfstandige/solvabele uitvaartverzekeraar
- samenwerkingspartner van meer dan 200 uitvaartverenigingen
- specialist in uitvaartverzekeringen (geen andere verzekeringen)
- een no-nonsense organisatie, korte lijnen/persoonlijk contact

Meer samen, samen meer?

Informeer vrijblijvend bij onze buitendienst-inspectie

Regio Noord en West	Henk Schreiber	06-17498509
Regio Oost en Zuid	Cor ter Braak	06-17498499

Voor overige vragen: info@twenthe.nl of bel 053-4312732

Samenstelling Algemeen Bestuur FKB per 25-05-2019

Voorzitter:

Sjaak den Hollander, Illikhoven 14-A,
6116 AL Illikhoven. Tel.: 046 - 4810205
jjdenhollander@planet.nl

Secretariaat:

mw. G.W. Nijland-Wevers
Tel.: 06 - 23894310
secretaris@f-k-b.nl

Penningmeester:

Koos Clemens, Anke Servaesstraat 13,
2162 KR Lisse Tel.: 0252 - 421284
penningmeester@f-k-b.nl

Webmaster:

Johnny Gunnewijk, Meidoornstraat 8,
9501 VZ Stadskanaal Tel.: 0599 - 612027
Gunnewijk@gmail.com

Bestuurslid:

Martin Slippens, Streekweg 347,
1616 AH Hoogkarspel Tel.: 0228 - 526740
mslippens@hetnet.nl

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
flardi@telfort.nl

Aspirant Bestuurslid:

Herman Borgelink, Maatkamp 21
7482 KC Haaksbergen Tel.: 06 - 22386717
info@barbarahaaksbergen.nl

FKB

een levende vereniging rondom de dood

MEER SAMEN -SAMEN MEER

Bel gerust voor informatie

Wij maken u met plezier verder wegwijs in de FKB en uitvaartland!

Regio Noord/Oost:

(Groningen / Friesland / Drente / Overijssel /
Gelderland / Flevoland)

Wilma Nijland Tel.: 06 - 23894310
Herman Borgelink Tel.: 06 - 22386717

Regio West:

(Noord-Holland / Zuid-Holland / Utrecht / Zeeland)

Koos Clemens Tel.: 0252 - 421284
Martin Slippens Tel.: 0228 - 526740

Regio Zuid:

(Noord-Brabant / Limburg)

Sjaak den Hollander Tel.: 046 - 4810205
Frenk Lardinois Tel.: 045 - 5272717

